

Trøndelag fylkeskommune
Trööndelagen fylhkentjielte

HØRINGSUTKAST

Verdiskapingsstrategien

Regional strategi for verdiskaping i Trøndelag 2022-2025

Innhold

3 Strategiens forutsetninger

4 Trøndelags fortrinn

Strategiske områder

6 Kompetanse

8 Forskning, utvikling og innovasjon

10 Omstilling til bærekraft

12 Attraktivitet

13 Samhandling

Satsingsområder

15 Bioøkonomi

17 Opplevelser

19 Teknologi

21 Offentlig sektor

Denne strategien erstatter *Strategi for innovasjon og verdiskaping i Trøndelag* og *FoU-strategi for Trøndelag i perioden 2016–2020*. Strategien skal følges opp gjennom toårige handlingsplaner.

Fotograf: Erik Røed

STRATEGIEN KORT FORKLART

Strategien peker på fem strategiske områder for å nå målet. De strategiske områdene er gjennomgående for verdiskapingsarbeidet i Trøndelag.

De fire satsingsområdene er områder hvor Trøndelag har særlige fortrinn – vår spissede satsing.

Hovedmål

Økt bærekraftig verdiskaping og internasjonal konkurransevne i Trøndelag

Strategiske områder

Kompetanse

Forskning, utvikling og innovasjon

Omstilling til bærekraft

Attraktivitet

Samhandling

Satsingsområder

Bioøkonomi

Opplevelser

Teknologi

Offentlig sektor

Innledning

Verdiskaping og vekst skal skje i hele Trøndelag. Dette er en forutsetning for å nå hovedmålet om økt bærekraftig verdiskaping og internasjonal konkurransevne. For å lykkes må vi utvikle nye og styrke eksisterende arbeidsplasser for å styrke sysselsettingen.

Trøndersk næringsliv må være konkurransedyktig både nasjonalt og internasjonalt. Å bidra til at trønderske bedrifter utvikler sin konkurransevne, og bygger kompetanse om hva som skal til for å omsette sine produkter, må settes sterkere på den trønderske agendaen. Dette blir Trøndelags bidrag i arbeidet med å rigge Norge for eksportvekst når de oljerelaterte inntektene avtar.

Bærekraftig utvikling

er utvikling som tilfredsstillter dagens behov uten å ødelegge fremtidige generasjoners muligheter til å tilfredsstille sine behov.

FNs verdenskommisjon for miljø og utvikling.

Bærekraftig verdiskaping

betyr mer lønnsom, mer ressurseffektiv og mer omfordelende vekst. Dette ivaretar den miljømessige, sosiale og økonomiske dimensjonen av bærekraftsmålene.

Strategien bygger på følgende tre forutsetninger

Det mangfoldige Trøndelag

Trøndelag har en variert næringsstruktur med et mangfold av vare- og tjenesteprodusenter. Som følge av at vårt næringsliv ikke er sterkt knyttet til bare én næring, er vi mindre sårbare. Vår mangfoldige, eller diversifiserte, næringsstruktur, gjør at Trøndelag sjelden opplever store svingninger i verdiskaping og produktivitet. Å utvikle et framtidig næringsliv med en mangfoldig næringsstruktur er viktig. Redusert samfunnmessig sårbarhet og økt motstandskraft er derfor en integrert del av verdiskapingsstrategien for Trøndelag.

I Trøndelag framstår primærnæringene jordbruk, skogbruk, havbruk, fiskeri og reindrift, med relatert industri samt IKT og FoU som de sterkeste næringene i dag. Våre fortrinn og mangfoldige struktur gir nye muligheter gjennom tverrfaglige koblinger og samarbeid.

Den norske modellen

På et overordnet plan innebærer den norske modellen et trepartssamarbeid mellom organisasjoner som representerer arbeidsgivere, arbeidstakere og staten. Takket være den norske samarbeidsmodellen er medarbeiderdrevet innovasjon antatt å være ett av Norges fremste konkurransefortrinn, samt en strategi for verdiskaping og innovasjonsevne. Samarbeidsmodellen dreier seg om samhandling mellom medarbeidere, tillitsvalgte, ledere og andre aktører. Den kjennetegnes av flate strukturer, demokratiske ledere og autonome, kunnskapsrike medarbeidere med muligheter for medvirkning.

Bærekraft

FNs bærekraftsmål og arbeidet med økonomisk, sosial, og miljømessig bærekraft, gir store muligheter for trøndersk næringsliv. Det handler om å styrke grønn konkurransekraft og gjøre bærekraft til et strategisk konkurransefortrinn for vårt næringsliv. Trøndelag må bidra til å nå målene gjennom å redusere klimagassutslipp, stoppe tap av arts mangfold, skape gode byer og lokalsamfunn, styrke lokal matproduksjon, legge til rette for læring hele livet, tilby ren energi til en overkommelig pris til alle, likestilling, god infrastruktur, rettferdig forbruk og produksjon og anstendig arbeid for alle.

Europas grønne giv

EU la i 2020 fram strategien «Europas grønne giv» (European Green Deal). Dette er en vekststrategi og en sektorovergrepande plan for å gjøre Europa til den første klimanøytrale regionen i verden innen 2050. Samtidig er dette en viktig strategi for implementering av Parisavtalen og FNs 17 bærekraftsmål. Gjennom EØS-avtalen er vi en del av denne strategien med tilhørende virkemidler.

FNs BÆREKRAFTSMÅL

Trøndelags fortrinn

Næringer basert på naturressurser

Trøndelag utmerker seg med å ha komplette verdikjeder på jord, skog, reindrift, fiskeri og havbruk. I tillegg har regionen internasjonale og nasjonale forsknings- og kompetansmiljøer, og gode nettverk og klynger knyttet til flere av verdikjedene.

Trøndelag står for ca. 20 % av den totale norske matproduksjonen. Produksjon, videreforedling og salg av mat har bidratt til en betydelig verdiskaping og sysselsetting. Trøndelag har en stor treforedlings- og sagbruksindustri og et mangfold av små og mellomstore bedrifter knyttet til videreforedling av trevirke. Det drives reindrift i 29 av kommunene i Trøndelag. Reindriften bidrar til arbeidsplasser og verdiskaping, både i selve kjøttproduksjonen og i kreative næringer. Sørsamisk reindriftskultur, inkludert matkultur, bidrar til mangfoldet av gode opplevelser. Regionen er ledende innen havbrukssektoren og i deler av den tradisjonelle fiskerinæringen. Trøndelag er et tyngdepunkt for moderne, industriell lakseproduksjon og har en verdensledende leverandørindustri til marin og maritim sektor.

Vi eksporterer betydelige mengder naturbaserte varer til utlandet og produserer langt mer mat i Trøndelag enn det vi selv konsumerer. Store og produktive arealer som kan benyttes til biologisk produksjon gjør at vi fortsatt har potensial for vekst. Gjennom kompetanse, kobling og foredling av råvarer, vil vi bidra til økt verdiskaping i blå og grønn sektor.

Trøndelag har sterke kunnskaps- og teknologimiljøer

Tilstedeværelsen av sterke forskningsinstitusjoner og universiteter med internasjonalt ledende kunnskapsmiljøer er et av fylkets største fortrinn. En desentralisert struktur bidrar til en balansert utvikling av regionen.

Kunnskapsmiljøene er sentrale leverandører av etterspurt kunnskap og kompetanse, og bidrar til å trekke studenter og framtidig arbeidskraft til regionen. Trøndelag har et spesielt fortrinn når det gjelder teknologisk kompetanse. Miljøene har stor betydning både med hensyn til utviklingen i enkeltbransjer, til vekst og etableringer og til utvikling av nye produkter og tjenester. Miljøenes omfang og størrelse gjør dem også til en viktig næring i seg selv. Universitetene og forskningsmiljøene inngår som en betydelig del av innovasjonssystemet.

Smart spesialisering

Verdiskapingsstrategien er utarbeidet etter metodikken «smart spesialisering». Det betyr at myndigheter, næringsliv, innbyggere og forskere spiller på lag for å sikre en konkurransedyktig utvikling, basert på regionens unike fortrinn. Det handler om å skape innovasjon gjennom nye kombinasjoner av eksisterende kunnskap, ferdigheter og kompetanse.

Strategiske områder

Strategien peker på fem strategiske områder for å nå målet. De strategiske områdene er gjennomgående for verdiskapingsarbeidet i Trøndelag.

Foto: Unsplash

Kompetanse – Det kompetente Trøndelag

Med kompetanse mener vi «å besitte nødvendige kunnskaper, ferdigheter, evner og holdninger for å mestre oppgaver og nå mål» (Lai 1997). Kompetanse på alle nivå er avgjørende for å sikre verdiskapingen i næringslivet og en bærekraftig og balansert utvikling. Samtidig er utdannings- og kompetansemiljøene viktig for rekruttering og etter- og videreutdanning. En stadig raskere utvikling skaper behov for livslang læring og omstilling. Teknologit utvikling, klimautfordringer, internasjonalisering, endring i næringsstruktur, innvandring og en aldrende befolkning endrer kompetansebehovene og sysselsettingsmulighetene. Medarbeiderdrevet innovasjon og partssamarbeidet er et viktig konkurransefortrinn og en arbeidsmåte som må brukes aktivt.

Vi prioriterer

Rekruttering og vekstkraft

- Videreutvikle samarbeid skole-næringsliv
- Øke kunnskapen om trøndersk næringsliv hos elever og studenter
- Tilrettelegge for lærlinger, praksisplasser og hospitering i bedrift
- Øke bruken av studenter og traineer i arbeids- og næringsliv

Arbeidsplassen som læringsarena

- Motivere og mobilisere til kompetansetiltak i bedrifter
- Stimulere til å utvikle fleksible og spissede opplæringstilbud i bedrifter
- Utvikle og gjennomføre kompetansetiltak tilpasset arbeidslivets behov

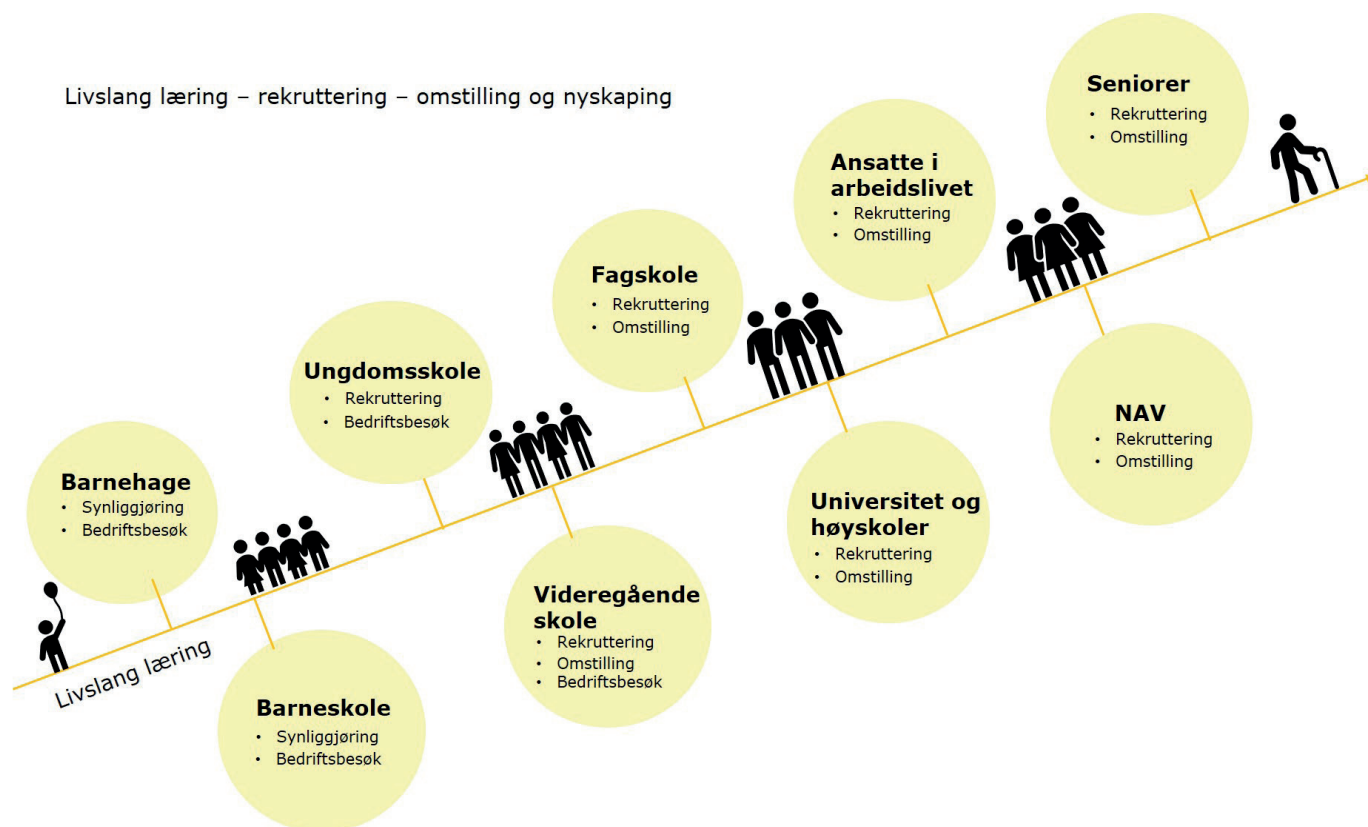
Omstilling og nyskaping

- Motivere bedrifter til å kartlegge framtidig kompetansebehov
- Utvikle en sterkere kultur for entreprenørskap
- Utvikle kompetanse og kultur for vekst i bedrifter
- Øke kompetansen om bærekraft i nærings- og arbeidsliv

Bilde

Livslang læring – rekruttering – omstilling og nyskaping

Rekruttering og vekstkraft

For å sikre nærings- og arbeidslivet relevant kompetanse og ungdommer arbeid i regionen, må samarbeidet mellom utdanningsinstitusjoner, kompetansetilbydere og nærings- og arbeidsliv videreføres og styrkes.

Det er utfordrende i både privat og offentlig sektor å skaffe nok arbeidskraft med relevant kompetanse. Næringslivet må mobiliseres til å arbeide mer systematisk med rekruttering, og for å beholde kompetent arbeidskraft. Økt bruk av studenter og traineer i arbeids- og næringslivet, og tilrettelegging for lærlinger, praksisplasser og hospitering i bedrift, er viktige tiltak. Ledige stillinger og behov for arbeidskraft må gjøres synlig. For å tiltrekke oss og beholde internasjonal arbeidskraft må det legges til rette for språkopplæring og integrering.

Kompetansebasert næringsliv og næringsutvikling er avgjørende for økt attraktivitet i distriktene. Det er viktig å utvikle desentraliserte kompetansearenaer som er lett tilgjengelig for bedrifter og kommuner i hele Trøndelag.

Arbeidsplassen som læringsarena

Konkurransedyktig næringsliv og en effektiv offentlig sektor krever videreutvikling av fleksible og tilpassede kompetansetilbud for den enkelte arbeidsplass. Det må bygges en større bevissthet og kultur for livslang læring. Det er behov for å sikre balanse mellom tilgang og etterspørsel etter kompetanse og arbeidskraft.

Utfordringene er størst i distriktene. Det henger sammen med den demografiske utviklingen, små og sårbare nærings- og kompetansemiljø, et begrenset kompetanseutviklingstilbud og en svakere utbygd infrastruktur. Det er viktig at studiestedene, fagskolene og de videregående skolene utvikles som kompetansenoder i en desentralisert struktur. Både for levering av utdanning, og for styrke miljøene i lokalsamfunnene de er en del av.

Omstilling og nyskaping

Omstillingsarbeid og nyskaping krever en helhetlig inngang og et regionalt perspektiv. Mange av de nyetablerte foretakene i Trøndelag har kort levetid. Mange bedrifter skapes, og for få bedrifter vokser. Entreprenørskapskultur og videreutvikling av et økosystem for kommersialisering og vekst er nødvendig for å lykkes.

Bærekraft, sirkularitet og digital transformasjon er sentrale områder som krever kunnskap og omstilling både hos bedrifter og aktører i innovasjonssystemet. Det må utvikles kompetansetilbud tilpasset behovene.

Forskning, utvikling og innovasjon

For å videreutvikle og styrke Trøndelags posisjon som den mest innovative regionen i Norge, er det viktig å øke forsknings- og innovasjonsgraden i trøndersk nærings- og arbeidsliv. Trøndelag har med sine internasjonalt ledende forsknings- og universitetsmiljø en unik mulighet til å gå i spissen i forsknings- og innovasjonsarbeidet. Forskningsarbeidet er vesentlig for at regionenes næringsliv og det offentlige skal kunne utvikle og omstille seg, løse framtidens utfordringer, og øke verdiskapingen.

Vi prioriterer

Mobilisere til forskning og innovasjon

- Bidra til at flere bedrifter og kommuner benytter forskning i sitt utviklingsarbeid
- Bidra til at flere aktører og miljøer når opp i den nasjonale og internasjonale konkurransen

Mer samarbeid

- Utvikle dialogen på tvers av sektorer og bransjer
- Etablere langsiktige og forpliktende samarbeidsstrukturer og prioriteringer
- Bruke studentressursen og kobling til fagmiljøene

Trøndelag som test- og pilotarena

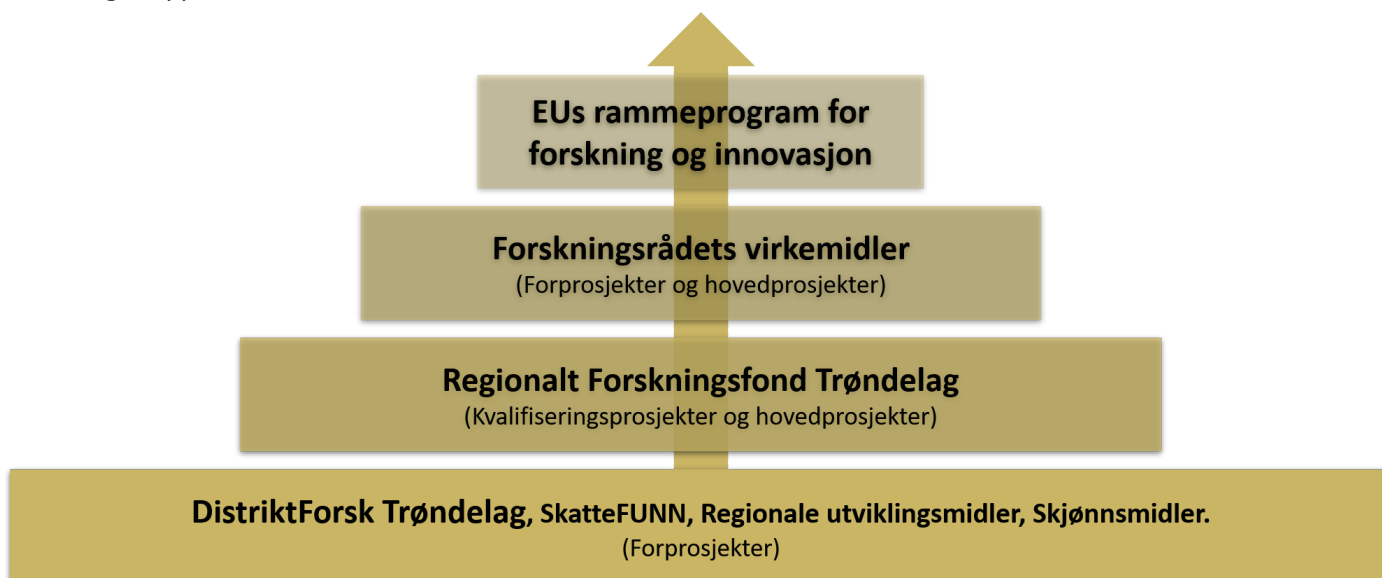
- Gjøre Trøndelags testfasiliteter kjent og tilgjengelig for flere aktører i regionen
- Bruke distriktene og innbyggerne aktivt i utviklingen av nye produkter og tjenester
- Markedsføre Trøndelag som attraktiv lokalitet for nasjonale og internasjonale partnere
- Videreutvikle testarenaene i Trøndelag

Utviklings- og forskningskapasitet i kommunene

- Styrke samarbeidet mellom kommuner, FoU-miljø, næringsliv og andre relevante aktører
- Etablere en delings- og samarbeidskultur mellom kommuner

Bilde

Mobilisere til økt bruk av forskning i næringsliv og offentlig sektor

En sentral utfordring i arbeidet med å øke forskningsaktiviteten er at det er store geografiske forskjeller i bruken av forskning. Enkelte bransjer og større virksomheter er svært aktive søkere på forskningsvirkemidler, mens mange mindre bedrifter og kommuner har begrensede ressurser, manglende kompetanse og en svak kultur for å ta dette i bruk.

Mobilisering og kvalifisering bidrar til at flere aktører aktivt bruker forskning i sin utvikling. Økt kjennskap til og bruk av tilgjengelige virkemidler i tverrsektorielle samarbeid, må være en del av mobiliseringsarbeidet, fordi dette er et økende krav for å få tilgang til nasjonale og internasjonale forskningsmidler. Ambisjonen er at flere oppnår finansiering fra internasjonale forskningsprogram.

Stimulere til mer strategisk samarbeid

Det må arbeides med å løfte samarbeidet mellom forskningsmiljøene, næringslivet, kommunene og andre relevante aktører. Eksisterende arenaer og samarbeid fungerer ikke godt nok, og er ikke utnyttet til sitt fulle potensial. For å lykkes bedre er det viktig med møteplasser og nettverk hvor bedrifter og offentlige institusjoner møter forskere. Erfaringen med kompetansemeglere er god, men i stor grad er initiativene enkeltprosjektorientert. Det er behov for å samarbeide i større og mer tverrfaglige prosjekter. Innenfor slike samarbeid kan studentar ta master- og bacheloroppgaver for å løse små og store utfordringer i privat og offentlig sektor.

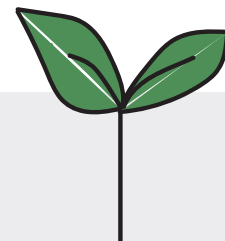
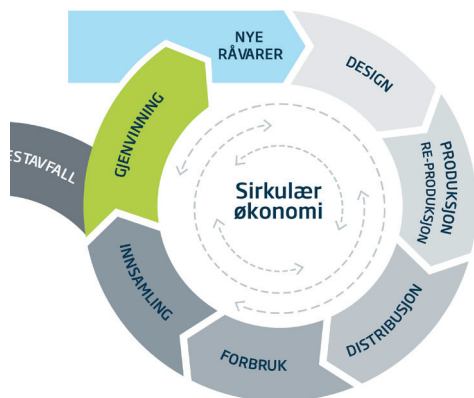
Øke bruken av Trøndelag som test- og pilotarena

En test- og pilotarena for nye løsninger i privat og offentlig sektor innebærer at FoU-miljø og leverandører arbeider tett sammen med kundene og brukerne i deres omgivelser. Det handler om å prøve ut og utvikle funksjonaliteten til et bestemt produkt eller tjeneste for å oppdage feil og mangler på et tidlig stadium. I Trøndelag har vi spesielt gode forutsetninger for dette gjennom allerede etablerte testarenaer. Det er et stort potensial i å utnytte, synliggjøre og markedsføre disse for nye aktører.

Bygge utviklings- og forskningskapasitet i kommunene

For å lykkes med forskning og innovasjon må det bygges utviklings- og forskningskapasitet i den enkelte organisasjon. Ettersom det er stort spenn i kommunenes ressurser til å drive utviklingsarbeid, er det avgjørende at flere kommuner samarbeider om sammenfallende ideer og problemstillinger. Kommunenes ledelse har et ansvar både når det gjelder å gi tilstrekkelig handlingsrom og insentiver til å innovere, samt utvikle kultur og kompetanse for innovasjon og samarbeid.

I Trøndelag ønsker vi å gå i front for å utløse potensialet i kommunenes innovasjonsarbeid og vi ser derfor behov for et pilotprosjekt for å utvikle en innovasjonsmetodikk som kan understøtte kommunene i dette arbeidet.

Omstilling til bærekraft

Økt bærekraftig verdiskaping og styrket internasjonal konkurransevne krever omstilling. Det innebærer at vi må ta i bruk kunnskap, teknologier og tjenester. Samtidig må vi videreutvikle samarbeidet mellom forvaltning, næringsliv og forskningsinstitusjoner.

Gjennom å oppfylle FNs bærekraftsmål skaper vi et bedre samfunn for flere. I tillegg skal EUs grønne giv bidra til at bærekraftmålene oppfylles. EUs grønne giv vil føre til at eksportmarkedet endrer seg. Denne grønne vekststrategien gir en tydelig retning og et mangfold av muligheter for produkter og tjenester med lavt eller uten klimaavtrykk, og for selskap med bærekraftig økonomisk aktivitet.

Med sterke forskningsmiljøer og aktører innen bioøkonomien, har Trøndelag et stort potensial for å kunne hevde seg nasjonalt og internasjonalt.

Vi prioriterer

Ressursforvaltning

- mobilisere til sirkulær økonomi
- mobilisere til økt ressurseffektivitet

Klima og miljø

- redusere klimagassutslipp og tap av naturmangfold
- mobilisere til bruk av fornybare energikilder i alle sektorer

Verktøy i omstillingsarbeidet

- stimulere til omstillingsarbeid gjennom offentlige innkjøp
- stimulere til omstilling gjennom digital transformasjon

Overgang til sirkulær økonomi og mobilisering til økt ressurseffektivitet

Menneskelig aktivitet fører til forurensning av jord, luft og vann, utrydning av arter og forbruk av ressurser. Dagens systemiske overforbruk bidrar til knapphet på mange råvarer. Vi må slutte å sløse med ressursene og gå over til å bruke dem i et kretsløp. Mobilisering til en mer sirkulær økonomi i Trøndelag er viktig. Vi må ta i bruk vår kompetanse og finne framtidsrettede løsninger slik at vi tar vare på miljøet samtidig som vi videreutvikler næringslivet.

Klimautslipp og tap av naturmangfold

Det er ikke tilstrekkelig å redusere klimagassutslippene i Trøndelag. Infrastruktur og verdikjeder må utvikles for å hindre framtidige utslipp. Trøndelag er godt posisjonert til å utvikle løsninger knyttet til fornybare energikilder.

En satsing på en kunnskapsbasert bioøkonomi, der fremtidig verdiskaping i størst mulig grad baserer seg på bærekraftig utnyttelse biologiske ressurser, er Trøndelags største fortrinn i omstillingen til en grønnere økonomi. Den raske teknologiske utviklingen muliggjør dokumentasjon av materialbruk, opprinnelse og prosesser.

Digital transformasjon og offentlige innkjøp som verktøy i omstillingsarbeidet

Digital transformasjon er prosesser der en virksomhet endrer hvordan den utfører sine oppgaver, tilbyr bedre tjenester, jobber mer effektivt eller skaper helt nye tjenester. Virksomheten utfører oppgaver på en ny måte basert på ny digital teknologi. Med grunnkunnskap om de digitale mulighetene blir det enklere å utvikle nye digitalt baserte forretningsmodeller som gir økt konkurransekraft.

Digital umodenhet og manglende digital infrastruktur er en barriere. Bedre data knyttet til material- og avfallsstrømmer og digitale løsninger som tilgjengeliggjør dataene, er en forutsetning for overgangen til en sirkulær økonomi.

Offentlig sektor har en sentral rolle i å bidra til mer effektiv ressursbruk. Den kan bidra til å skape markeder for sirkulære varer og tjenester gjennom offentlige innkjøp. Dette handler om å stille krav til materialbruk i byggeprosjekter, krav om økt levetid og mulighet for å reparere produkter. Også andre sektorer kan bruke sine anskaffelser til å fremme en sirkulær økonomi.

Fotograf: Ida Valsø

I den sirkulære økonomien

skal all ressursutvinning minimeres og skje på en måte som sikrer lik tilgang på ressurser og økosystemtjenester for fremtidige generasjoner. Dette gjøres gjennom en optimal utnyttelse av de ressursene man allerede har utvunnet, og ved å unngå forurensning og utslipp.

Regjeringens kunnskapsgrunnlag for sirkulærøkonomi.

Attraktivitet – attraktive Trøndelag

Verdiskapingsstrategien har som forutsetning at den skal bidra til å bygge et mangfoldig næringsliv i Trøndelag. Vi må arbeide langsiktig for å øke mangfoldet i næringsstrukturen, spesielt i distriktene. Steder som har et bredt næringsliv, et variert fritidstilbud og gode tjenester til befolkning og bedrifter, tiltrekker seg lettere nye innbyggere. Attraktivitet handler om å være attraktiv for innbyggere, næringsliv og besøkende. Forskning viser at det er positive endringer som skaper attraktivitet og at attraktivitet må videreutvikles kontinuerlig.

Vi prioriterer

Rekruttering

- Fokuserer på utvikling av bostedsattraktivitet
- Videreutvikle et mangfoldig og variert næringsliv med fokus på distriktsnæringslivet
- Beholde studenter etter studiene

Bærekraftige etableringer

- Utvikle næringsareal, infrastruktur og offentlige tjenester
- Tilgjengelig kapital for investeringer
- Fortelle de gode historiene
- Stimulere etablerte selskaper til å bli og vokse i Trøndelag

Forskningsaktivitet og studier

- Videreutvikle et aktivt og utadrettet forskningsmiljø
- Synliggjøre våre fremragende forskningsmiljøer
- Trønderske bedrifter og kommuner som aktive i samspill med forskningsmiljøene
- Trøndelag som attraktivt sted å studere

Besøk

- Synliggjøre Trøndelag som opplevelsesregion
- Ivareta og utvikle levende kulturmiljø

Være attraktiv for rekruttering

Å bygge godt omdømme omfatter å være en god arbeidsgiver og å skape en god arbeidsplass, men også et godt lokalmiljø. Godt omdømme bygges når for eksempel studenter eller lærlinger får gode erfaringer fra en arbeidsplass, og forteller det videre. Gode opplevelser øker sjansen for at elever og studenter blir værende.

Kommunene har ansvar for samfunnsutvikling som er grunnlag for bostedsattraktivitet og mulig befolkningsvekst. Lokalsamfunnene må utvikles i et bredt samarbeid mellom frivilligheten, næringslivet og kommunen.

Være attraktiv for bærekraftige etableringer

En forutsetning for å framstå som attraktiv for etableringer, er at kommunene har tilgjengelig areal, en velfungerende infrastruktur og et godt tjenestetilbud til næringslivet. Det er et felles ansvar å framsnakke våre fortrinn og vise fram våre suksesser. Trøndelag trenger velfungerende kapitalmiljø med vilje og evne til å investere i regional vekst og nyskaping. Våre mange sterke og aktive klynger og mangfoldet av utviklingsrettede bedrifter må løftes fram.

Være attraktiv for forskningsaktivitet og studier

Trøndelag er et fylke med fremragende forskningsmiljøer og universiteter. Disse har en nasjonal posisjon og er en svært viktig attraktivitetsfaktor for Trøndelag. Det er viktig å bidra aktivt til å utvikle og synliggjøre campusene og forskningen som skjer her, både nasjonalt og internasjonalt. Miljøene må gjøres lettere tilgjengelig for vårt næringsliv og våre kommuner. Vi må samarbeide tett for å gi studentene en arbeidsrelevant og attraktiv utdanning. Det vil også bidra til at vårt næringsliv lettere kan rekruttere arbeidskraft og vi beholder flere studenter i Trøndelag. Forsknings- og utdanningsinstitusjonene må kobles enda tettere sammen med regionens øvrige innovasjonsaktører til et helhetlig økosystem.

Være attraktiv å besøke

Trøndelag må kunne tilby omgivelser og helhetlige opplevelser som er attraktive og tilgjengelige for både tilreisende og lokalbefolkning. Innbyggernes identitet og stolthet bidrar til å styrke områdenes omdømme. Det er viktig å synliggjøre og sikre levende kulturmiljø som drivere i attraktivitetsbyggingen.

Samhandling – Trønderlaget vinner

Trøndelag har en kultur for samhandling. En balansert utvikling i regionen, hvor ulike samfunnsaktører samhandler til felles beste og naboens suksess, er en ambisjon. Vi må bli bedre og bevisste på mulighetene og potensialene ved å spille hverandre gode, og samtidig utvikle et strategisk samarbeid for trønderlaget.

Vi prioriterer

Sentrum og distrikt

- Samfunnsaktører samhandler til felles beste
- Samarbeid mellom byene og distriktene basert på gjensidig raushet og respekt
- Mobilisere universitetene, høyskoler, fagskoler og videregående skoler til økt samhandling om felles kompetansenoder i distriktene

Innovasjons-systemet

- Styrke og videreutvikle eksisterende arenaer mellom innovasjonsaktørene
- Utvikle og kommunisere tydelige og forståtte funksjoner og rolle
- Videreutvikle et sømløst virkemiddelapparat

Nytt og forsterket samarbeid

- Samhandle med interkommunale politiske samarbeid
- Etablere en samhandlingsarena for forskningsmiljøer, høyskoler og universiteter
- Styrke og videreutvikle arbeidet med bedriftsnettverk og klynger

Klynger

er sammenslutninger av etablerte bedrifter, oppstartsselskaper, kunnskapsmiljøer, offentlige aktører og kapitalmiljø som sammen jobber for omstilling, nyskaping og vekst, med utgangspunkt i felles ambisjoner og mål.

Sentrum og distriktene

Kommunenes samarbeidsstrukturer er i endring, og det er et økende behov for å se egen kommune som en del av et større omland. Trondheim med sine institusjoner, arbeidsplasser og kjøpekraft har en sentral funksjon i Trøndelag. En livskraftig region er viktig for byens utvikling. Et godt samarbeid mellom byene og resten av regionen, basert på gjensidig raushet og respekt, gir gjensidig styrke i nasjonal og internasjonal sammenheng.

Innovasjonssystemet

Det er behov for en kontinuerlig utvikling av samarbeidet mellom innovasjonsaktørene slik at det oppleves som et sømløst virkemiddelapparat. Aktørenes roller, funksjon og samspill må kommuniseres ut og være tydelig. For at Trøndelag skal lykkes må det arbeides med å få på plass et økosystem for entreprenørskap og vekst. Det skal bidra til å øke bedriftenes konkurransevne.

Nytt og forsterket samarbeid

Etablerte interkommunale politiske samarbeid,

Bedriftsnettverk

har som oftest en markedsnær tilnærming, og er ofte mindre grupper av bedrifter som ønsker å utvikle strategisk kommersielt samarbeid.

tidligere regionråd, er viktige arenaer for å utvikle det strategiske samarbeid mellom kommunene. Disse arenaene er også sentrale for samhandling med regionale aktører.

Trøndelag mangler en samhandlingsarena for forskningsmiljøer, høyskoler og universiteter. Vi må samarbeide for å finne en hensiktsmessig arena for regionen.

Klynger og nettverk anses som sentrale for Trøndelag i arbeidet med å stimulere til omstilling, nyskaping og vekst i næringslivet. Denne arbeidsformen har fått økt fokus i Trøndelag de siste årene. Felles for klynger og nettverk er at deltagerne har ambisjoner som bare kan realiseres gjennom samarbeid med andre.

Klyngene bidrar til økt omstilling og nyskaping og anses som sentrale aktører i innovasjonsøkosystemet. Det er viktig å ha gode klynger innenfor sentrale næringsområder i regionen. Det blir derfor prioritert å jobbe med tilrettelegging og støtte til nye klynger som anses som strategisk viktige for Trøndelag.

Satsingsområder

Biøkonomi

Opplevelser

Offentlig sektor

Teknologi

De fire satsingsområdene er områder hvor Trøndelag har særlige fortrinn – vår spissede satsing.

BIOØKONOMI

Fotograf: Steinar Johansen

Bioøkonomi er verdiskaping basert på bærekraftig utnyttning av fornybare biologiske ressurser til mat, helse og fiberprodukter, industrielle produkter og energi.

Retningsmål

- I 2025 er vi en ledende region i utvikling av bioøkonomien
- I 2025 benyttes våre biomasseressurser som råstoff til økt verdiskaping i komplette sirkulære verdikjeder
- I 2025 benyttes våre produksjonsarealer på sjø og land til bærekraftig vekst innen reindrift, jordbruk, skogbruk, havbruk og fiskeri
- I 2025 har vi styrket vår posisjon som Norges mest komplette matproduserende region

Vi prioriterer

Fotograf: Leif Harald Hanssen

Omstilling til bærekraft

- Stimulere til internasjonalt samarbeid om utvikling av økt bærekraftig produksjon.
- Utvikle og bruke teknologi til økt konkurransevne og bedre klima- og energiprofil i verdikjedene.
- Ivareta og disponere arealene for optimal biomasseproduksjon på kort og lang sikt.

Kompetanse / Forskning, utvikling og innovasjon

- Stimulere til kunnskapsutvikling, innovasjon og internasjonalisering i leverandør- og videreforedlingsindustriene.

Samhandling

- Styrke samarbeidet mellom sektorene innenfor bioøkonomien.
- Styrke samhandlingen mellom kunnskapsmiljø, forvaltning og næring.

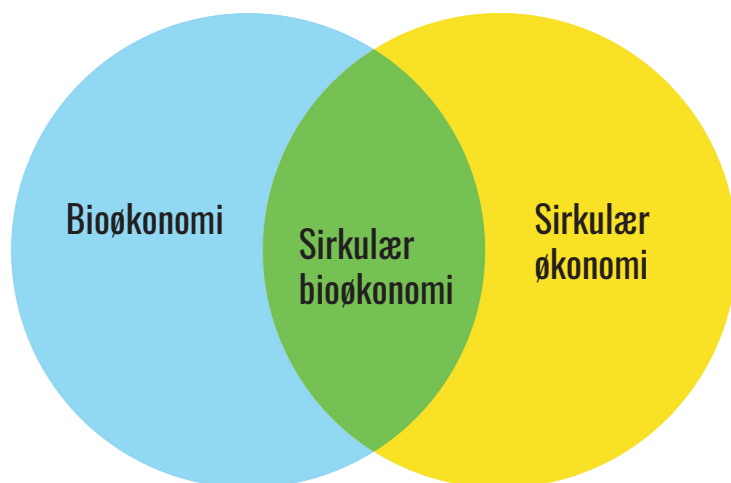
Fotograf: Steinar Johansen

Attraktivitet

- Synliggjøre Trøndelag som fremragende bioøkonomiregion.

Overlappet mellom sirkulærøkonomien og bioøkonomien er vist i figuren under.

Sirkulær bioøkonomi inkluderer

- Biobaserte produkter
- Dele, gjenbruke, produsere, resirkulere
- Trinnvis bruk/gjenbruk av råstoff
- Utnyttelse av organiske avfallsstrømmer
- Ressurseffektive verdikjeder
- Organisk resirkulering, gjenvinning av næringsstoffer

Bioøkonomien er viktig i trøndersk næringsliv – vi har betydelige ressurser, god kompetanse og lange tradisjoner knyttet til fiske, havbruk, jordbruk, reindrift, skogbruk og utmark. Når samfunnsutfordringene knyttet til matproduksjon, matsikkerhet, klima, miljø og bærekraft endrer karakter, blir det avgjørende å utnytte mulighetene knyttet til bioøkonomien. Ambisjonen er å utnytte naturressursene ved å koble tradisjonell og ny kompetanse for å sikre fremtidig verdiskaping og sysselsetting i alle deler av Trøndelag.

Trøndelag har gode forutsetninger for å utvikle bioøkonomien og dermed bidra til et grønt skifte. Regionen har fortrinn i kombinasjonen store biologiske ressurser, komplette verdikjeder innenfor de biomassebaserte sektorene samt sterke kunnskapsmiljøer og høy kompetanse hos næringsaktørene. Trøndelag har derfor både et ansvar og en mulighet til å ta en nasjonal posisjon på området.

To av handlingsplanene under Europas Grønne Giv, «Farm to Fork» og Kommisjonens nye biodiversitetsstrategi skal bidra til at bønder, næringsliv og forbrukere jobber tettere sammen for å få til et mer konkurransedyktig og bærekraftig matsystem.

Rapporten *Muligheter for økt verdiskaping gjennom samarbeid mellom havbruks-, jord- og skognæringene i Trøndelag* (SINTEF 2020:00699) peker på muligheter for verdiskaping på tvers av sektorene. Som hovedtiltak pekes det på etablering av en regional, tverrsektoriell satsing for utvikling av bioøkonomien i Trøndelag. Hovedfunnene i rapporten må følges opp videre

Sirkulær bioøkonomi

En bærekraftig bioøkonomi er nært knyttet til den sirkulære økonomien. Fornybare biologiske ressurser inngår alltid i et kretsløp i naturen. Ambisjonen er at størst mulig del av dette kretsløpet utnyttes til verdiskaping. Det må legges til rette for gode koblinger mellom blå og grønn sektor, og alle sidestrømmer og avfallsstrømmer må nyttes gjennom oppbygging av nye verdikjeder. Trøndelag må derfor ha et sterkt fokus på å utvikle den sirkulære bioøkonomien.

Bioøkonomien er sentral for å kunne nå mange av bærekraftmålene. En satsing på en kunnskapsbasert bioøkonomi, der fremtidig verdiskaping i størst mulig grad baserer seg på bærekraftig utnyttelse av fornybare biologiske ressurser, er Trøndelags største fortrinn i omstillingen til en grønnere økonomi. Dette som et grunnlag for framtidige arbeidsplasser og et bærekraftig velferdssamfunn.

Bærekraft, klima og naturmangfold

Det er et stort potensial for binding av CO₂ gjennom biomasseproduksjon i jord, skog og hav, men det er samtidig viktig å unngå tap av biologisk mangfold. En helhetlig, kunnskapsbasert forvaltning av produksjonsarealene må derfor legges til grunn. Ifølge FNs klimapanel er det mulig å tilrettelegge for økt karbonbinding i jord og skog uten at det går på bekostning av naturmangfold eller andre bærekraftformål. Den største trusselen mot naturmangfoldet er ikke produksjon av biomasse, men nedbygging av arealer.

Trøndelag – Norges matregion nr. 1

Trøndelag har en betydelig andel av nasjonal matproduksjon både innen grønn og blå sektor. Det er over tid arbeidet godt med utvikling av lokal mat og drikke, også som et sentralt element av regionens samlede reiselivsprodukt. Trøndelag har derfor gode forutsetninger for ytterligere forsterke posisjonen som Norges ledende matregion.

Fotograf: Erik Røed

OPPLEVELSER

Fotograf: Kjell Ivar Bye

Opplevelser i Trøndelag er definert som et mangfold av aktiviteter, severdigheter og omgivelser knyttet til mat, natur, kultur, kulturarv og større arrangement, som Trøndelag kan tilby besøkende og lokalbefolkning.

Retningsmål

- I 2025 skal vi ha et mangfold av bærekraftige opplevelser
- I 2025 skal opplevelser være tilgjengelig for lokalsamfunn og besøkende

Vi prioriterer

Fotograf: Erik Røed

Andre
bilder

Fotograf: Hans Martin Johnsen

Fotograf: Ida Valsø

Attraktivitet

- Utvikle og fortelle historier fra Trøndelag.
- Utvikle konseptene trønderske gjestebud, underverk og naturglede.
- Være stolte ambassadører for trønderske opplevelser.

Samhandling

- Videreutvikle felles markedsføring og omdømmebygging for hele Trøndelag.

Omstilling til bærekraft

- Sertifisere flere bærekraftige destinasjoner.
- Bruke opplevelsesnæringene som motor i lokal samfunnsutvikling gjennom besøksforvaltning og besøksstrategier.
- Satse på grønn transport, økt tilgjengelighet og korresponderende transportsystemer.

Forskning, utvikling og innovasjon

- Mobilisere til økt bruk av forskning.
- Stimulere til innovasjon, pilottesting og LAB-konsepter i opplevelsesutviklingen.
- Innovativt samarbeid mellom design, arkitektur og opplevelser.

Kompetanse

- Utvikle vertskapskompetanse for innbyggere og næringsaktører.

Bærekraftig utvikling er en viktig forutsetning i arbeidet med opplevelser. Det handler om miljø, attraksjonskraft og omdømme. Det handler om å stille spørsmål ved hvilke besøkende vi vil ha. Om å bruke besøk og opplevelser som verktøy for en ønsket lokalsamfunnsutvikling og om å utvikle bærekraftige løsninger for bedrifter og for transport. Besøksforvaltning, besøksstrategier og

god tilrettelegging er hensiktsmessige verktøy for å styre utviklingen. Pandemien har aktualisert bærekraftdiskusjonen. Vi har blitt mer opptatt av sikkerhet, lokale råvarer, mindre trengsel, mulighet for kontroll og korte beslutningshorisonter. Det er også en økende etterspørsel fra besøkende etter bærekraftige tjenester som kommer lokalsamfunnet til gode og som tar hensyn til miljøet og de som bor der.

Besøksforvaltning

er å legge til rette for og styre den besøksrettede bruken av et område slik at området ivaretas. Samtidig skal opplevelsen for de besøkende skal bli best mulig og den lokale verdiskapingen størst mulig. En besøksstrategi er en plan for hvordan man forvalter besøket i et område.

Økonomisk verdiskaping relatert til opplevelser er tett knyttet til et områdes kraft til å tiltrekke seg besøk, stedets besøksattraktivitet. Det er gjennom foredling av Trøndelags råvarer, natur, mat, kultur og historie, man skaper opplevelsene.

Hvem besøker Trøndelag?

Trøndelag har en unik posisjon med tanke på geografisk beliggenhet. Regionen er lett tilgjengelig og har store muligheter for grønn transport. Vi er en mangfoldig opplevelsesdestinasjon og del av et større reisemønster. Reisemønstret er i stor grad knyttet til rundreiser og besøkendes relasjoner til regionen. 80% av de som overnatter i Trøndelag er nordmenn. Dette viser at vi har en sterk nasjonal posisjon for besøkende.

Ferie- og fritidsbesøkende er det segmentet som har størst potensiale og lettest kan påvirkes. Den internasjonale konkurransevnen ligger i å forsterke Trøndelags styrke på det nasjonale markedet og ha fokus på at nordmenn velger Trøndelag framfor utenlandske besøksmål i ferier og fritid. Det bør gjøres en grundig vurdering av hvilke internasjonale markeder og målgrupper vi skal profilere mot. Vi ønsker de bærekraftige besøkende til regionen.

Fremtidsbilder for opplevelsesnæring i Trøndelag

Scenarioprojektet er et kunnskapsgrunnlag og en vedtatt utviklingsretning fram mot 2030. Det peker på at det unike med Trøndelag som opplevelsesregion er skapt av menneskene. Undersøkelser viser at Norges vekstmuligheter ligger i lokal kultur og menneskeskapt opplevelser. Dette er en ledig nasjonal posisjon som Trøndelag kan ta.

Strategien mot 2030 er å ta hele Trøndelag i bruk gjennom den trønderske drivkraften og utvikling av innhold og kommunikasjon rundt konseptene: Trønderske gjestebud, Trønderske underverker og Trøndersk naturglede. Arbeidet med opplevelsesbasert verdiskaping må bygge på de tre konseptene.

Sørsamiske opplevelser

Sørsamisk kultur og næring er unike elementer i Trøndelag som opplevelsesregion. Det er viktig at sørsamiske aktører eier og formidler sin historie på det sørsamiske samfunnets egne premisser. Det sørsamiske samfunnet er lite og med relativt få aktører. Det ligger muligheter for økt verdiskaping gjennom samisk nettverksbygging og større lokalt samarbeid.

TEKNOLOGI

Teknologi er en av driverne i utviklingen av næringslivet, offentlig sektor og i samfunnet generelt. For noen byr teknologiutviklingen på utfordring og skaper behov for kompetanse og tilpasning. Det er viktig å være bevisst på skillet mellom teknologileverandørene og de som skal ta ny teknologi i bruk.

Retningsmål

- I 2025 er trøndersk næringsliv ledende i utvikling og kommersialisering av teknologi
- I 2025 er trønderske forskningsmiljø aktive i kompetanseoverføring til hele Trøndelag
- I 2025 har Trøndelag økt antallet vekstkraftige teknologiselskap
- I 2025 er trøndersk næringsliv ledende i arbeidet med digital transformasjon

Vi prioriterer

Kompetanse

- Aktivt koble næringslivets behov innen teknologi til utdanningsinstitusjoner og elever og studenter.
- Stimulere til digitalisering og digital transformasjon i næringslivet og offentlig sektor.

Bærekraftig omstilling

- Bruke mulighetene som teknologi gir for bærekraftig omstilling.

Forskning, utvikling og innovasjon

- Forsterke Trøndelag som test- og demonstrasjonsarena for ny teknologi.

Samhandling

- Forsterke samspillet mellom FoU, næringsliv, offentlige aktører og kapitalmiljø.
- Bygge og forsterke økosystemer som skal bidra til realisering av teknologiske mulighetsområder.

Attraktivitet

- Synliggjøre regionens mangfold av testfasiliteter og demonstrasjonsanlegg.
- Løfte fram regionens teknologikompetanse og teknologihovedstaden Trondheim.
- Forsterke arbeidet med å beholde og tiltrekke oss teknologikompetanse.

Andre bilder

Trøndelag har et spesielt fortrinn når det gjelder teknologisk kompetanse med utgangspunkt i sterke forsknings- og utdanningsinstitusjoner og et veletablert næringsliv med teknologileveranser som virksomhetsområde. Samtidig er det viktig for regionens utvikling at man lykkes med å overføre denne kompetansen til næringslivet og offentlig sektor.

Anvendelsen av ny teknologi står sentralt i utviklingen av mer bærekraftige løsninger og grønn omstilling, som fremover vil representere økt konkurransekraft. Eksempler på dette ser vi innen produksjon og distribusjon av kraft, transport, landbruk, fiskeri, havbruk og industri. Skal vi nå klimamålene er det behov for å ta i bruk ny teknologi for å redusere klimagassutslipp og andre typer utslipp. Dette stiller også krav til en infrastruktur for næringsutvikling (f.eks. bredbånd og energiforsyning) som gjør dette mulig.

Digital transformasjon

Stadig større nasjonal og internasjonal konkurranse stiller økte krav til produktkvalitet og dokumentasjon. Globale trender og krav til effektivitet og kvalitet bidrar til at samfunnet, næringslivet og offentlig sektor må digitalisere tjenester og arbeidsprosesser.

Både organisasjon og forretningsmodell blir påvirket og endret. Det er en utfordring for mange små og mellomstore bedrifter. Det offentlige kan være til støtte for bedriftene med tanke på kompetansebygging og etablering av økosystemer.

Leverandørindustri

En sterk leverandørindustri på IKT og elektronikkområdet er viktig for Trøndelag og det må tilrettelegges for en fortsatt god utvikling i disse selskapene. Vi har noen store aktører på dette feltet og et stort antall selskaper med et potensiale for vekst. Muliggjørende teknologier er et viktig element i den videre utviklingen. Viktige faktorer for å sikre vekst er tilgang på kompetanse, arbeidskraft og kapital.

Det offentliges rolle

Det offentlige har en rolle som samfunnsbygger og pådriver, også når det kommer til anvendelse av ny teknologi. Derfor er det viktig at det offentlige tar rollen som pådriver, bestiller og krevende kunde. Spesielt innen samferdsel, energiomstilling, helse og utdanning har det offentlige en særlig rolle i å stimulere til økt bruk av ny teknologi.

Industrialisering

Teknologi gir muligheter for grønn omstilling i industrien og for etablering av ny industri. Trøndelag har erfaring med å bygge leverandørindustri for eksempel innenfor olje, gass og havbruk. Vi har gode forutsetninger og kompetanse for å gjøre dette for annen fremvoksende industri.

Havrom

Havrom omfatter her marin og maritim teknologi. Dette er viktige næringsområder i Trøndelag, hvor vi har flere ledende teknologileverandører. Trøndelag må fortsatt jobbe med utviklingen av innovasjonsmiljøet på dette området og legge til rette for samarbeid mellom industri og FoU-miljø.

Mineraler

Trøndelag har et naturressursgrunnlag som kan bidra til å dekke deler av samfunnets behov for mineraler. Dette er spesielt viktig som nødvendige råvarer til de teknologiske løsningene ved et grønt skifte. Samfunnets forbruk og store behov gjør det samtidig viktig å fokusere på den sirkulære økonomien gjennom gjenvinning og ombruk.

OFFENTLIG SEKTOR

Offentlig sektor er viktig som tilrettelegger, tjenesteyter og samarbeidspartner for næringslivet, og på noen områder er også offentlig sektor innovasjonsledende. Offentlig sektor består av statsforvaltningen og kommuneforvaltningen, og i tillegg omfattes forretningsmessige foretak som eies eller er kontrollert av stat eller kommune. I Trøndelag har vi store statlige etater og direktorater, men også små kommuneadministrasjoner. Spennet i ansvar og oppgaver er stort, og dermed også forutsetningene og handlingsrommet for å bidra til verdiskaping. Offentlig sektor har ansvar for mange viktige oppgaver, og denne strategien avgrensner seg til oppgaver av betydning for næringsutvikling og forskning og innovasjon i kommunal sektor.

Retningsmål

- I 2025 har vi kommuner med en tydelig innsats på næringsutvikling og eget utviklingsarbeid
- I 2025 er offentlig sektor ledende på forskning og innovasjon

Vi prioriterer

Foto: Unsplash

Kompetanse

- Styrke plan- og utviklingskompetansen i kommunene.
- Utvikle de regionale kompetanseforaene som arena for rekruttering og kompetanseutvikling.
- Styrke utviklingsarbeidet gjennom økt kunnskap om virkemidler.
- Styrke kompetansen på innovative anskaffelser i offentlig sektor.
- Styrke næringslivets kompetanse om innkjøpsprosesser og kompetansekrav.

Omstilling til bærekraft

- Bruke innkjøpsmakten for å bidra til flere bærekraftige produkter og tjenester, og flere sirkulære innkjøp.

Forskning, utvikling og innovasjon

- Mobilisere flere kommuner til å ta i bruk forskning.

Attraktivitet

- Synliggjøre næringsareal, attraktive steder og byer, bokvaliteter og offentlige tjenester til gründere, tilreisende og arbeidssøkere.
- Synliggjøre de gode forskningshistoriene.
- Markedsføre offentlig sektor som mulig forsknings- og testarena.

Samhandling

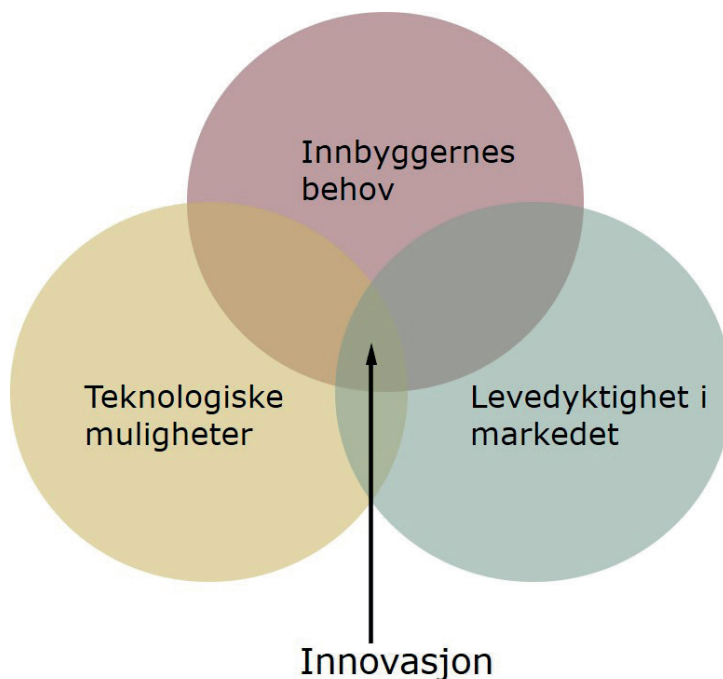
- Styrke dialogen med næringslivet for god kunnskap om næringslivets behov.
- Styrke samarbeid med andre kommuner og aktører om nærings-, og samfunnsutvikling.
- Styrke samarbeidet mellom kommunene, innovasjonsselskapene og forskningsmiljøene.

Andre bilder

Fotograf: Mona Jorvik-Andersson

Kommuner og fylkeskommuner har ansvar og oppgaver av stor betydning for næringslivet innenfor blant annet utdanning, fysisk og digital infrastruktur, stedsutvikling og arealplanlegging. Kommunene har viktige roller både som tjenesteyter og gjennom sitt utviklingsarbeid. Forskning viser at mange kommuner har få ressurser til utviklingsarbeid både til det som er definert som næringsutvikling og øvrig utviklingsarbeid.

Aldrende befolkning, klimakrav, inkludering og trangere budsjetter er utfordringer offentlig sektor og særlig kommunene, står overfor. Disse utfordringene må løses på nye måter, på tvers av sektorer, og i et tettere samarbeid med både næringsliv, kunnskapsmiljø og frivilligheten. Løsninger på viktige samfunnsutfordringer kan ha et kommersielt potensial. På enkelte områder er offentlig sektor helt i tet når det gjelder å ta i bruk ny kunnskap og teknologi.

Offentlig sektor er en stor innkjøper og de største innkjøpene blir gjort innenfor bygg- og anleggsvirksomhet. Innretningen på anbudene har stor betydning for hvilke muligheter trøndersk næringsliv har til å levere varer eller tjenester. Tilrettelegging for lokale aktører kan gi et større marked og dermed et mer mangfoldig, regionalt næringsliv. Mange kommuner i Trøndelag samarbeider om innkjøp og vi har et nettverkssamarbeid på fylkesnivå. Leverandørutviklingsprogrammet er viktig i dette arbeidet.

Planlegging for utvikling

Oppdaterte planer og en utviklingsorientert tilnærming er en forutsetning for at kommunene skal kunne imøtekomme forventninger om raske avklaringer fra bedrifter og enkeltpersoner. Flere undersøkelser viser at mange kommuner mangler kapasitet til plan- og utviklingsarbeid. En presset kommuneøkonomi setter nødvendige samfunnsutviklingsoppgaver på vent.

I Trøndelag har vi et godt samarbeid mellom Statsforvalteren, KS og fylkeskommunen der vi koordinerer felles dialog med kommunene i fylket og en felles satsing på forskning og innovasjon i offentlig sektor.

I kommunenes arbeid med å tilrettelegge for næringsutvikling, har skillet mellom næringsutvikling og samfunnsutvikling blitt mindre. En hovedutfordring for distriktsnæringslivet er å tiltrekke seg arbeidskraft og kompetanse. Den regionale kompetansepolitikken er derfor viktig for næringsutvikling.

Kommunene har en viktig rolle i å legge til rette for attraktive lokalsamfunn for både næringsliv og innbyggere. Kommuner som er gode vertskommuner for næringslivet, har en overordna plan for næringsutvikling som omfatter ulike næringsrelevante oppgaver.

Arealltilgang og forutsigbarhet knyttet til arealltilgang er viktig for næringslivet og en viktig oppgave i kommunenes arbeid med å tilrettelegge for næringsutvikling. Regional plan for arealbruk skal bidra til et felles rammeverk for samfunnsutviklingen i Trøndelag. Planen skal både sikre at nasjonale føringer ivaretas og at kommunene kan ta ut sitt potensiale for vekst og utvikling.

Infrastruktur

Pandemien har vist hvor avhengige vi er av den digitale infrastrukturen, og har avdekt områder der stabilitet og kapasitet på bredbåndsnett og mobilnett fortsatt ikke er på plass. Digital infrastruktur er en forutsetning for næringsutvikling og bosetting i alle deler av fylket. Grunnleggende infrastruktur som vei, nett, bane, vann og elektrisitet må være på plass. Det gir muligheter for et fleksibelt arbeidsliv og større bo- og arbeidsmarkedsregioner.

Bilde

I samarbeid med Næringspartnerskap Trøndelag